

Landelijke Stuurgroep
Molukse Ouderen

Overzicht van werkzaamheden 20172018

VAN STUURGROEP NAAR STICHTING

LSMO VERSTERKT EN VERBINDT

Jaarbericht

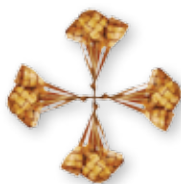
20172018

Van Stuurgroep naar Stichting

LSMO versterkt en verbindt

Jaarbericht LSMO 2017-2018

Landelijke Stuurgroep
Molukse ouders

Jaarverslag 20172018

Colofon

Uitgave: LSMO

Tekst: Jeanny Vreeswijk-Manusiwa

Lay-out: Nus Tahitu

INHOUD

VOORWOORD	7
ORGANISATIE	9
Doelstelling	10
Lid-organisatie van het NOOM	10
Lid van de Vereniging Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)	10
Professionalisering	11
VOORLICHTING	12
2017 in beeld	13
Zorg verandert	13
LSMO verwelkomt regio-coördinatoren	14
Een bijzonder huis in Moordrecht 'Ambonwijk'	16
Crowdfunding voor Memory Maluku	17
In gesprek met de tweede generatie ouderen in Waalwijk	18
LSMO werkt mee aan onderzoek 'Mijn kwaliteit van leven'	19
Inspiratie opdoen door goede doelen	20
Molukse woongroep 'Bunga Tjenke in Assen geopend	21
In dialoog over zorg en welzijn in Limburg	23
Start project 'Tijdig spreken over het levenseinde'	24

2018 van Stuurgroep naar Stichting	25
LSMO presenteert!	25
Pact voor de ouderen	26
Voortgang Sociaal Vitaal	26
LSMO regiocoördinatoren weer bijeen in Utrecht	28
Lain Lihat Lain	28
Van Seniorenvoorlichter tot Seniorenondersteuner	29
Waaier Memory Maluku	31

VOORWOORD

2017 was het jaar waarin LSMO zich voorbereidde op een nieuwe organisatievorm. Een jaar later ging de stuurgroep over in een stichting: de Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen, werd de Landelijke Stichting Molukse Ouderen. In dit jaarbericht leest u over enkele activiteiten die LSMO in 2017 en 2018 heeft uitgevoerd. Deze richten zich voornamelijk op het overdragen van kennis en informatie, deskundigheidsbevordering en scholing aan Molukse vrijwilligers in diverse plaatsen in het land. Doel hiervan is de vrijwilligers te ondersteunen om op korte termijn in hun eigen gemeenten activiteiten zelfstandig uit te kunnen voeren, zodat zij samen met de ouderen zich in kunnen zetten voor zorg en welzijn dat het best bij Molukse ouderen past. Twaalf regiocoördinatoren zijn hiertoe op vrijwillige basis aangesteld. Zij zullen hun kennis, ervaring en hun contacten inzetten om het LSMO netwerk te versterken.

Voorlichting over de zorgwetten en gesprekken over de gevolgen van de veranderingen in de zorg hebben de afgelopen twee jaar steeds plaatsgevonden. De gedachten en wensen van een tweede generatie ouderen begint zichtbaar te worden. Er blijkt echter nog steeds onvoldoende kennis te zijn over de mogelijkheden in de zorg. Daar komt bij dat regelingen en mogelijkheden snel veranderen en ook nog eens per gemeente kunnen verschillen.

Al vanaf 2014 ontvangen ouderenbonden geen structurele subsidie meer van de rijksoverheid. Ook LSMO voert haar taken vanaf dat jaar zonder subsidie uit. Door echter aan te sluiten bij landelijke initiatieven van ouderenorganisaties en te participeren binnen het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, het NOOM, heeft LSMO gebruik kunnen maken van de deskundigheid van deze organisaties. Tegelijkertijd heeft LSMO ook de eigen unieke expertise en ervaringen die de afgelopen jaren zijn opgedaan kunnen delen. In 2017 en 2018 is LSMO doorgegaan met het versterken van de samenwerking met deze en andere organisaties met als doel kennis en expertise uit te wisselen en belangenbehartiging voort te kunnen zetten. Daarnaast zal LSMO waar mogelijk ondersteuning op maat blijven bieden aan Molukse vrijwilligersgroepen die zich inzetten voor welzijn, wonen en zorg voor en met Molukse ouderen.

Juan Selekty
Voorzitter Landelijke Stichting Molukse Ouderen
Juni 2019

ORGANISATIE

Tot 2018 heeft de Stichting Ondersteuning Stuurgroep Molukse Ouderen, (SOSMO) uitvoering van activiteiten op het gebied van voorlichting, belangenbehartiging, lotgenotencontact en belangrijke onderdelen van professionalisering overgedragen aan de Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen, (LSMO). Ontstaan in 1996, is LSMO uitgegroeid tot een netwerkorganisatie waarin professionele vertegenwoordigers van verschillende instellingen en vrijwilligers, vaak verbonden aan lokale ouderenwerkgroepen, nauw met elkaar samenwerken. LSMO komt jaarlijks vijf keer bij elkaar in woon-zorgcentrum Raffy te Breda. Raffy was tot mei 2018 tevens kantooradres van de LSMO.

In het bestuur van SOSMO hadden in 2017 zitting:

Drs. J. Seleky, voorzitter

Dhr. N. Papilaja, penningmeester

Dhr. T. Papilaja, secretaris

Het bestuur combineert het overleg met de stuurgroep. Indien noodzakelijk komt het bestuur apart bijeen.

In de LSMO hebben zitting:

Dhr. D.C. Nikijuluw (voorzitter LSMO)

Wzc Raffy te Breda

Mw. M. Wallenburg

Wzc Raffy te Breda

Dhr. N. Papilaja

Stichting Pelita te Diemen

Dhr. T. Papilaja

Persoonlijke titel

Vanaf mei 2018 is LSMO van stuurgroep overgegaan in een stichting. SOSMO is opgeheven en de bestuurssamenstelling is als volgt:

Drs. J. Seleky, voorzitter

Dhr. D.C. Nikijuluw, secretaris/ vicevoorzitter

Dhr. T. Papilaja, penningmeester

Projectontwikkelaars

Magda Wallenburg en Jeanny Vreeswijk-Manusiwa voeren de activiteiten binnen LSMO vanaf 2018 uit. De activiteiten behelzen voorlichting, belangenbehartiging en deskundigheidsbevordering.

DOELSTELLING

Het belangrijkste doel van LSMO is het bevorderen van het welzijn van Molukse ouderen in Nederland. Om hieraan bij te kunnen dragen onderhoudt LSMO nauwe contacten met ouderenwerkgroepen in het land. Door samen te werken met deze vrijwilligersgroepen wordt LSMO steeds op de hoogte gehouden van de zorgbehoefte van Molukse ouderen en de mate waarin zij gebruik maken van het aanbod op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Wanneer vrijwilligersgroepen behoefte hebben aan ondersteuning, bijvoorbeeld in het kader van het begrijpelijk maken van de verschillende zorgwetten, biedt LSMO ondersteuning in de vorm van voorlichting en deskundigheidsbevordering. Activiteiten van ouderenwerkgroepen die bijdragen aan het langer zelfstandig functioneren van Molukse ouderen in de samenleving worden eveneens door LSMO ondersteund. Hierbij valt te denken aan de verschillende vormen van activiteiten voor ouderen, variërend van recreatieve activiteiten tot begeleiding in de dagopvang of dagbesteding.

De doelstelling van LSMO is als volgt samen te vatten:

- Het wegnemen van achterstand in kennis en daardoor het stimuleren van gebruik van het reguliere aanbod van zorg, welzijn en wonen.
- Het bevorderen van zorg en welzijn van Molukse ouderen in Nederland zowel in de thuissituatie als in een zorg- en verpleeghuis.
- Bijdragen aan toename van cultuurspecifieke zorg binnen het zorgaanbod voor oudere migranten (interculturalisatie van de zorg)
- Het zoeken naar mogelijkheden om het reguliere zorgaanbod en de wensen van Molukse ouderen zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen.

Lid-organisatie van het NOOM

Sinds 2007 maakt LSMO deel uit van het NOOM, het Netwerk van Organisaties van Oudere Migrantengroepen. De ervaringen in de zorg voor een eerste generatie ouderen deelt LSMO graag met ouderen van verschillende migrantengroepen. LSMO neemt deel aan voorlichtings- en themabijeenkomsten over onderwerpen als de veranderingen in de zorg en chronische ziekten waaronder ook dementie. Daarnaast participeert LSMO in het maandelijkse overleg van het NOOM en verzorgt zij presentaties tijdens de NOOM bijeenkomsten. De presentaties stonden vaak in het teken van de organisatie van informele zorg en de samenwerking die gezocht moet worden met professionele instellingen. LSMO wordt in het NOOM bestuur sinds 2017 vertegenwoordigd door Juan Seleky.

Lid van de Vereniging Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)

Sinds mei 2013 is LSMO lid van de NOV, waardoor de ouderenwerkgroepen gebruik kun-

nen maken van het Premieplan programma. Dit programma biedt de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen waarmee de opbrengst van inzamelingen kan worden verdubbeld. De aanvragen ten behoeve van Molukse ouderen worden door LSMO beoordeeld. Activiteiten als een verwendag voor de ouderen, een kerstdiner of een dagje uit zijn voorbeelden waarvoor de inzameling kan worden georganiseerd. Molukse ouderenwerkgroepen kunnen voor meer informatie een kijkje nemen op www.premieplan.com.

Professionalisering

Voortdurend zal geïnvesteerd worden in deskundigheidsbevordering om:

- achterstanden in kennis over zorg en welzijn op te heffen,
- mogelijkheden in zorg en welzijn voor Molukse ouderen te verkennen,
- vormen van cultuurspecifieke zorg te ontwikkelen.

Het zorgstelsel verandert steeds, stevige bezuinigingen worden doorgevoerd en het aantal tweede generatie ouderen met behoefte aan zorg dat het best bij hen past, neemt toe. Het vergaren en verspreiden van kennis alleen zal niet voldoende zijn. Een hecht netwerk vormen, verantwoordelijkheid delen, er voor elkaar willen zijn, zijn evenzo belangrijke factoren. Om hier concreet vorm aan te kunnen geven, volgen LSMO leden zelf verschillende cursussen en trainingen. Deze zullen worden uitgetzet in een 'train de trainer' methode.

VOORLICHTING

Via LSMO Nieuwsbrieven en de website wordt nieuws en informatie verspreid over activiteiten van LSMO en de ouderenwerkgroepen. Maar ook informatie over ouderenzorg en ouderenwerk wordt via de website en nieuwsbrieven gecommuniceerd. In 2011 is gestart met de uitgave van een digitale nieuwsbrief waarin ook aandacht is voor lokale gebeurtenissen. De Nieuwsbrief van LSMO is een vaste rubriek in het Molukse Magazine: *Marinjo*. Dit blad verschijnt één maal per twee maanden en telt ca. 6000 abonnees. Door met dit blad mee te liften bereikt LSMO een groot deel van de doelgroep en andere geïnteresseerden.

LSMO volgt de ontwikkelingen rondom zorg en welzijn op de voet en wordt hierbij van informatie voorzien door het NOOM en de ouderenorganisaties waarmee wordt samengewerkt. Voor LSMO is het van belang dat we juist vanwege alle veranderingen in de zorg blijven kijken naar de zorgwensen van Molukse ouderen en hun sociaal netwerk. Dat sociaal netwerk kan bestaan uit , de vrijwilligers van de verschillende ouderenwerkgroepen, initiatieven vanuit de kerken, de mantelzorgers en alle andere betrokkenen. Hiervoor wordt vooral de gemeente een belangrijke gesprekspartner. Om met de gemeente aan tafel te kunnen zitten voor het bespreken van een goed plan over welzijn en zorg, is het van belang om kennis over de laatste ontwikkelingen bij te houden. LSMO bezoekt de ouderenwerkgroepen om hen over die laatste ontwikkelingen te informeren. Kennis delen behoort tot de kerntaken van LSMO. Steeds vaker zien we dat niet alleen de vrijwilligers hierbij aanwezig zijn, maar ook de ouderen zelf.

2017 IN BEELD

ZORG VERANDERT

Als lid-organisatie van het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten heeft LSMO de mogelijkheid om ook in 2017 bijeenkomsten te organiseren waarin we met elkaar in gesprek kunnen gaan over 'het ouder worden in Nederland'. Hoe denkt de tweede generatie Molukse ouderen hierover? Langer thuis blijven wonen, is dat in de Molukse wijk makkelijker te realiseren dan daarbuiten? Welke kansen liggen er voor de Molukse gemeenschap als het gaat om buurtinitiatieven met betrekking tot welzijn, of zorgcorporaties waarbij ze zo lang als mogelijk naar elkaar om blijft kijken? Welke initiatieven kunnen we met elkaar verkennen? Tijdens bijeenkomsten vanuit het programma Zorg Verandert bestaat de mogelijkheid om over deze en andere vragen met elkaar in gesprek te gaan.

Alles is Gezondheid en Mijn Kwaliteit van leven zullen ook thema's zijn waar een bijeenkomst over kan gaan. Meer bewegen voor ouderen, gezonde voedingspatronen en nadenken over je sociaal netwerk en woonomgeving, zijn mogelijk onderwerpen voor interactieve workshops. LSMO biedt ondersteuning bij het organiseren van verschillende themabijeenkomsten.

Met elkaar in gesprek over gezondheid en ziek zijn in Woerden.

LSMO VERWELKOMT REGIO-COÖRDINATOREN

Van de 'jongere ouderen' die als tiener, kleuter of baby in 1951 naar Nederland zijn gekomen, zou je kunnen aannemen dat ze, wanneer nodig, probleemloos de weg vinden naar de nodige zorgvoorzieningen. We hebben het hier over een grote groep ouderen van begin 80 tot 65 jaar. Bezoeken en voorlichtingsbijeenkomsten bij de verschillende ouderenwerkgroepen maken echter duidelijk dat er vele vragen zijn over bijvoorbeeld de verschillende zorgwetten. Mantelzorgondersteuning is minder goed bespreekbaar dan gedacht en een aantal dagopvanglocaties dreigt te sluiten vanwege bezuinigingen of een teruglopend aantal bezoekers. Verborgen eenzaamheid ligt hierdoor op de loer.

Vorig jaar sloot LSMO het jaar af met een, inmiddels traditioneel geworden, Molukse Mantelzorgdag. Die dag werd tevens stilgestaan bij het 20 jarig bestaan van de Stuurgroep. Over verschillende onderwerpen is toen gesproken en duidelijk werd onder andere dat er behoefte is om de ideeën van het studieweekend eind 2015, om te zetten in concrete stappen. In dat weekend is uitgebreid gesproken over een werkverdeling in regio's. LSMO is van een stuurgroep uitgegroeid tot een netwerk van vrijwilligers, verspreid over ruim 30 werkgroepen in het land, bij elkaar meer dan 300 vrijwilligers, die actief zijn in het ouderenwerk. De vragen nemen toe, worden ingewikkelder, de vrijwilligers krijgen steeds meer taken en willen op de hoogte gehouden worden van de actuele ontwikkelingen met betrekking tot zorg en welzijn. Kortom, de ontwikkelingen vragen om een andere verdeling van het werk.

Vertegenwoordigers Molukse ouderenwerkgroepen –van Assen tot Zeeland en Maastricht- op 4 maart bijeen.

Om besproken ideeën inderdaad om te zetten in concrete stappen, organiseerde LSMO op 4 maart jl. een studiedag in Utrecht met als thema *'Zorg en welzijn tweede generatie*

Molukse ouderen, LSMO naar 2030: Yvonne Heygele van het NOOM verzorgde een workshop over het aangaan van de dialoog. Bijvoorbeeld om met elkaar te bespreken wie en wat er nodig zou zijn om zo lang mogelijk gezond oud te worden. Sanne van Viegen van Premieplan kwam uitleggen hoe je de opbrengst van een gezamenlijke actie kan laten verdubbelen voor een leuke activiteit met de ouderen. En van gedachten werd gewisseld over vernieuwende initiatieven omtrent zorg en welzijn in de Molukse wijk in Breda en Lunteren. Een nieuwe organisatiestructuur voor LSMO werd in een vierde workshop besproken. Opbrengst daarvan was dat de dag werd afgesloten met de aanstelling van negen regiocoördinatoren. Voor het hele proces van taakverdeling, gedeelde verantwoordelijkheden, vaststellen van de regio's, zoeken naar ondersteuning -zowel qua menskracht als financiële middelen-, wordt een periode van 4 jaar uitgetrokken. Binnenkort komen coördinatoren en stuurgroep bijeen om verder afspraken te maken over de versterking van het LSMO netwerk. Van gedachten zal worden gewisseld over de vraag hoe we verspreid over het land in het oog kunnen houden hoe het met onze ouderen gaat. Hoe we er achter kunnen komen hoe ze oud willen worden, wie of wat ze nodig hebben om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen wonen en in hoeverre ze bekend zijn met de steeds veranderende regels met betrekking tot zorg en welzijn.

De coördinatoren zijn, verdeeld over de nog nader te begrenzen regio's:

Regio Noord

Loes Hehanussa, Mima Mailissa,

Regio Oost & Gelderland

Max Patawala, Alex Thenu, Minggus Latul

Regio West & Noord-Holland

Chris Matitahatiwen, George van Herk

Regio Zuid

Stefanie Hehalatu, Ruud Saya

Vlnr: Ruud Saya, Mima Mailissa, George van Herk(achter), Loes Hehanussa, Minggus Latul, Stefanie Hehalatu, Chris Matitahatiwen, Max Patawala, Alex Thenu (niet op foto).

EEN BIJZONDER HUIS IN DE MOORDRECHTSE 'AMBONWIJK'

Rumah Orang Tua Tua in Moordrecht, het Moluks ouderenhuis, is inmiddels een veel besproken voorbeeld van een ontmoetingsplek voor Molukse ouderen. De activiteiten worden gerund door enthousiaste vrijwilligers. Twee dagen in de week komen 18 ouderen bij elkaar en worden er verschillende activiteiten georganiseerd. De gemeente Zuidplas maakt het mogelijk dat de woning waar Rumah Orang Tua Tua gevestigd is, beschikbaar blijft. Alle activiteiten en de organisatie die erbij komt kijken, worden door vrijwilligers uitgevoerd. Een groep van maar liefst 25 betrokken mannen en vrouwen, waarvan er zeven ouderenadviseurs zijn, zorgen voor een fijne dagbesteding voor de ouderen die nog zelfstandig thuis wonen. Dit jaar vierde het huis aan de Margrietstraat haar tweede lustrum.

Op 18 maart stonden de ouderen, de vrijwilligers en genodigden tijdens een feestelijke dag stil bij het tienjarig bestaan van Rumah Orang Tua Tua. Coördinator Joke Sapuletej-de Fretes opende de dag met een kleine terugblik. Na een openingslied feliciteerde wethouder Daan de Haas de aanwezigen met het jubileum en keek hij uit naar het volgende jubileum over 5 jaar. Jeanny Vreeswijk-Manusiwa van LSMO benadrukte het belang van een plek als Rumah Orang Tua Tua voor de ouderen. Het is voor hen een stukje Maluku geworden; een stukje 'thuis' ver weg van huis.

Ouderen zingen tijdens jubileum 10 jaar Rumah Orang Tua Tua.

CROWDFUNDING VOOR MEMORY MALUKU

Vanaf 2 maart startte LSMO een inzamelingsactie op voorjebuurt.nl. Met de inzameling wilden we een tweede editie van het spel Memory Maluku uitgeven. Gedreven vrijwilligers vormden een campagneteam die volop deze actie promoveerde. Het ontwerp van de nieuwe afbeeldingen lag in handen van Nus Tahitu. Ouderenwerkgroepen organiseerden inzamelingsacties om de opbrengst te kunnen doneren tbv de Memory Maluku actie. Het spel had verschillende doelen: met Molukse afbeeldingen herinneringen bij ouderen oproepen en hen stimuleren erover te vertellen aan hun kinderen en kleinkinderen. Uit de ontvangen donaties bleek de vraag groot te zijn.

Het campagneteam, bestaande uit, Ida Renwarin, Nus Tahitu, Theo Papilaja, Jeanny Vreeswijk-Manusiwa en Nico Papilaja slaagde erin het gewenste bedrag bij elkaar te krijgen.

Om middernacht sloot op 2 mei de laatste dag van de actie af met een eindbedrag van 7.250 euro. Intussen bleven de giften nog binnenstromen, waardoor bevestigd werd hoezeer dit spel de ouderen gegund is. Tijdens de Pelita Landelijke Molukse Ouderdag, op 24 juni in Barneveld, is het spel in de verkoop gegaan. Met een originele *Medja Terima Kasih* voor de donateurs werd de succesvolle actie feestelijk afgesloten.

Tante Coba Wattimena in Twello. Tante Lien Hiariej in Moordrecht.

Memory Maluku uitgereikt aan Ladewijk Asscher en Martin van Rijn.

IN GESPREK MET TWEDE GENERATIE OUDEREN IN WAALWIJK

Parkpaviljoen Waalwijk was de plek waar een dertigtal Molukse en Indische ouderen bij elkaar kwam op zaterdag 1 april jl. De bijeenkomst werd georganiseerd door de Stichting 50 jaar Molukkers in Waalwijk. Doel van de middag was om in een informele sfeer met elkaar in gesprek te gaan over het ouder worden van de tweede generatie senioren. Welke vragen leven er onder hen, hoe zouden ze oud willen worden en wie of wat is daarbij nodig? Na een warm welkom van Dadé Tehupelasury, met uiteraard zelfgemaakte lekkernijen bij de koffie en thee, verzorgde Jeanny Vreeswijk-Manusiwa van LSMO een introductie van de LSMO film *Wie zorgt er later voor mij*. De film toont een aantal situaties waarin de eerste generatie Molukse ouderen werd opgevangen.

Na de film leidde Usman Santi een gesprek in met verschillende aanwezigen over de mogelijke wensen van jongere ouderen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Waarin verschillen de wensen van de tweede generatie met die van de eerste? Ook jongeren luisterden geïnteresseerd mee en een van hen gaf de suggestie om voor een volgende bijeenkomst actief jongeren uit te nodigen. Samengevat viel op dat de wens naar een vorm van ontmoeting vaak werd geuit. Of dit nu in de vorm van een reisje, een themamiddag, samen sporten of gewoon bij elkaar komen was, dat leek niet zoveel uit te maken. Een wenseninventarisatie, maar ook het informeren van mensen over verschillende vormen van zorg en wonen, daar bleek ook behoefte aan te zijn. De organisatie van de middag heeft genoeg signalen en suggesties gehoord om een volgende stap voor te bereiden. Een vervolg op de middag in het Parkpaviljoen zou daarom zeker niet ondenkbaar zijn.

In gesprek met Indische en Molukse ouderen in Waalwijk.

LSMO WERKT MEE AAN ONDERZOEK MIJN KWALITEIT VAN LEVEN: SAMEN DE ZORG VERBETEREN

Net als het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten vindt LSMO het belangrijk dat juist nu er zoveel in de zorg verandert, deze wel om mensen blijft draaien. Door deelname aan Mijn kwaliteit van leven draagt u bij aan een landelijk onderzoek en verbeteren we samen de zorg in Nederland. Mijnkwaliteitvanleven.nl is voor mensen met een chronische ziekte of beperking, mensen die door het ouder worden belemmeringen ervaren en hun mantelzorgers.

Hoe gaat het met u? Kunt u leven op een manier die bij u en uw gezondheid past? Hebben de veranderingen in de zorg impact op uw leven? Met de vragenlijst van Mijnkwaliteitvanleven.nl brengt u aan de hand van o.a. bovenstaande vragen uw eigen situatie in beeld. U krijgt een persoonlijk overzicht en doet mee aan een landelijk onderzoek.

Als ook voldoende Molukse ouderen, mantelzorgers en/of chronisch zieken aan het onderzoek deelnemen, krijgen we ook inzicht in hoe zij hun situatie beoordelen en kunnen we gerichte aanbevelingen formuleren. De anonieme resultaten worden onder de aandacht gebracht bij uw gemeente, beleidsmakers en zorgorganisaties.

Ook uw verhaal telt!

Met de online vragenlijst brengt u uw eigen situatie in beeld. De vragen zijn gericht op het dagelijkse leven, gezondheid en hoe u uw zorg en omgeving daarbij waardeert.

Elk verhaal telt en hoe meer verhalen, hoe sterker de boodschap. Daarom is het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen mee doen. U kunt zelf de vragenlijst invullen als u zelf tot de doelgroep behoort omdat u een oudere, mantelzorger en/of chronisch ziek bent. Daarnaast kunt u ook anderen die tot deze groep behoren, maar niet in staat zijn om zelf de vragenlijst invullen, hiermee helpen.

Mijnkwaliteitvanleven.nl is een initiatief van Patiëntenfederatie Nederland in samenwerking met Mezzo, Per Saldo, Zorgbelang Nederland, KBO-PCOB en NOOM.

INSPIRATIE OPDOEN DOOR GOEDE VOORBEELDEN

Op 17 mei 2017 vond er in het Spartastadion ‘de Kasteel’ in het kader van regioutours van het programma Beter Oud www.beteroud.nl een regionale conferentie ‘Wonen, zorg en welzijn in een vitaliserende omgeving’ plaats.

Onder deskundige leiding van Robbert Huijsman, bijzonder hoogleraar management en organisatie ouderenzorg aan de Erasmus Universiteit, werd een aantal presentaties gehouden over goede voorbeelden uit de praktijk. Via bemiddeling van de Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen en het NOOM waren Theo Papilaja en Juan Seleky aanwezig.

In de ochtend vertelde Martine van Huuksloot van de Patiënten Federatie Nederland over haar project www.mijnkwaliteitvanleven.nl Kees Kools van het Care Innovation Center West-Brabant vertelde over interessante innovaties waar zijn organisatie aan meewerkt. Zie www.huis-van-morgen.nl en www.cic-westbrabant.nl

Interessant was de bijdrage van Mieke van der Ven-Heere van het Genero netwerk over de participatie van ouderen in het zorgonderwijs. Bij Avans Hogeschool bestaat een onderwijsprogramma Levensecht ‘Golden Oldies’ waarbij studenten en ouderen met elkaar optrekken en op basis van wederkerigheid kennis en levenservaring onderling delen.

De ochtendsessie werd afgesloten met bijdragen van twee vertegenwoordigers van de lokale overheid. Onno de Zwart, directeur Maatschappelijke Ontwikkeling van Rotterdam, vertelde over het programma ‘Rotterdam, slow city’ (Een goede stad werkt ook voor kinderen en ouderen). Miriam Haagh, wethouder Sociaal Domein en Onderwijs vertelde

over een aantal concrete initiatieven in Breda, waarbij ouderen, bedrijfsleven, onderwijs, maatschappelijke organisaties en gemeente samenwerken.

In de middag was een aantal zogeheten inspiratiesessies. Beide vertegenwoordigers van LSMO en NOOM, Juan Seleky en Theo Papilaja, lieten zich inspireren in de sessie die werd georganiseerd door Habion, en was gericht op 'het opnieuw uitvinden van het bejaardenhuis. Voor meer informatie over deze sessie kunt u terecht bij de volgende link

<http://www.beteroud.nl/ouderen/nieuws-goede-partners-uitvinding-bejaardenhuis.html>

Juan Seleky en wethouder Mirjam Haag

Theo Papilaja vertegenwoordigde LSMO en NOOM tijdens de conferentie in het Spartastadion.

MOLUKSE WOONGROEP 'BUNGA TJENKE' IN ASSEN GEOPEND

'Bunga Tjengke' is de naam van de op 1 juni geopende Molukse woongroep in Wzc de Slingeborgh te Assen. De opzet van een dergelijk initiatief duurt vaak jaren. Anders ging het met dit prachtige samenwerkingsproject.

Begin 2016 brachten de directeur van Wzc Raffy, Gert van der Pluijm en Jeanny Vreeswijk-Manusiwa een bezoek aan de directeur van Interzorg, Henk de Vries. Er werd van gedachten gewisseld over de mogelijkheden van zorg aan Indische en Molukse ouderen. Ter sprake kwam dat er al een aantal Molukse ouderen in verschillende huizen van Interzorg woonden. Bekend was ook dat er een zeer actieve groep Molukse vrijwilligers activiteiten organiseerden voor ouderen in de Molukse kerk. Onder leiding van een activiteitenbegeleidster die bij Interzorg in dienst is, Loes Hehanussa, komen de ouderen wekelijks bij elkaar. Met deze

vrijwilligersgroep besprak LSMO al jaren de wens om een Molukse woongroep op te zetten. Nog geen jaar later vond de eerste voorlichtingsbijeenkomst plaats in de Molukse kerk Rehoboth in Assen. De opkomst was groot. Vrijwilligers meldden zich aan voor verschillende werkgroepen. Die werkgroepen bogen zich over onderwerpen als de inrichting, de maaltijden en de zorg. Maandelijks kwamen deze werkgroepen bij elkaar, begeleid door deskundigen van Interzorg. Zorgmanager Nathalie Mulderij was verantwoordelijk voor het hele proces. Crams Nikijuluw en Jeanny Vreeswijk-Manusiwa hebben het proces met betrekking tot de cultuurspecifieke factoren geleid. Tijdens de tweede voorlichtingsbijeenkomst in de Slingeborgh was er de mogelijkheid om de locatie te bekijken. Er zou nog veel gebroken en opnieuw ingericht moeten worden. Toch werd de opening van de woongroep in juni 2017 mogelijk geacht. Ongeloof was te bespeuren bij de aanwezigen. De werkgroepen werkten echter enthousiast door, presenteerden een moodboard en vertelden daar hun ideeën bij. Op 20 april werden alle belangstellenden vanuit Interzorg en uit de Molukse gemeenschap in Assen en omgeving uitgenodigd om de laatste stand van zaken aan te horen. De medewerkers die op de afdeling komen te werken, volgden op 16 en 17 mei de Basisscholing Cultuurspecifieke zorg. Een scholing die recent geaccrediteerd werd door het Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals. En zo werd 1 juni een dag waarop de bewoners van de Slingeborgh op de eerste rij zaten om mee te maken dat hun Molukse medebewoners door de vijfde generatie werden begeleid naar hun nieuwe woongroep 'Bunga Tjenke'.

Ouderen worden naar Bunga Tjenke begeleid. Molukse attributen in de huiskamer.

IN DIALOOG OVER ZORG EN WELZIJN IN LIMBURG

‘Zorg voor elkaar, vandaag de dag. Hoe doen we dat? Zorgen we nog voor elkaar zoals dat in de Molukse cultuur van ons verwacht wordt? Hebben we het over de zorg voor elkaar met onze kinderen, kleinkinderen, de jeugd van tegenwoordig? Hoe zien wij onze toekomst vandaag de dag? Wat zou ik graag willen, hoe wil ik oud worden, wie en wat heb ik daarvoor nodig? Wat kunnen wij als Molukse ouderen in Sittard samen met elkaar doen?’ LSMO regiocoördinator, Stefanie Hehalatu, ging over deze vragen in gesprek met Molukse ouderen, mantelzorgers en vrijwilligers. In de maanden mei, juni en juli trok ze, steeds weer met verschillende collega’s van de samenwerkende organisaties, erop uit en deed ze Sittard, Weert, Venlo en Gennep aan. De programma’s werden voorbereid in samenwerking met Huis voor de Zorg, Zorgbelang Limburg, Platform Allochtone Zorgvragers, Zorg Verandert en LSMO. In verschillende samenstellingen werd de dialoog aangegaan, soms al vooraf in oriënterende gesprekken. De uitkomsten van de gesprekken waren soms lang gekoesterde wensen. Zo werd in Sittard door ouderen de wens uitgesproken om wat regelmatig bij elkaar te komen. ‘Een soort dagopvang, al was het maar eens in de twee weken’, gaf ook één van de vrijwilligers aan. Ook waren de ouderen nieuwsgierig naar verschillende woonvormen waarbij ze zelfstandig konden wonen maar toch ook naar elkaar om konden kijken. Als voorbeeld werd genomen het project ‘Mark_Us Familiehuis’, een initiatief van Monique en Paula Biloro, gebaseerd op het begrip ‘Molukse grootfamilies’ (https://prijsvraagwhocares.nl/inzendingen/mark_us+familiehuis/). In Venlo kwam naar voren dat het van belang is om de derde generatie meer te betrekken bij gesprekken die gaan over zorg en welzijn in de toekomst. Op welke manier zouden zij dan hierbij betrokken kunnen worden? Begin 2015 is in Maastricht hier al een poging toe gedaan.

Dialoog met ouderen, vrijwilligers en mantelzorgers in Weert.

Zou een regionale bijeenkomst, georganiseerd met de derde generatie, een optie zijn? Die regionale bijeenkomst komt er in ieder geval voor de ouderen, en wel op 5 augustus as. in Gennep. De dag start met een samenvatting van de uitkomsten van de gehouden dialogen in de provincie en is tevens de opmaat voor het vervolg van dit 'dialogotraject'. Maar vooral zullen de ouderen deze dag in het zonnetje gezet worden met een mooi Moluks cultureel programma vol muziek, dans en natuurlijk eerst wat eten, voordat iedereen weer huiswaarts gaat.

START PROJECT 'TIJDIG SPREKEN OVER HET LEVENSEINDE'

Van Betekenis tot het Einde

Begin april werd bekend dat het project 'Tijdig spreken over het levenseinde' aan het NOOM werd toegekend. Geen makkelijk onderwerp, maar wel een thema dat op dit moment sterk in de belangstelling staat. Het project voerde NOOM uit in het kader van een breed meerjarenproject van de Coalitie Van Betekenis tot het Einde. In oktober 2016 organiseerde het NOOM een studiedag over het levenseinde. Daar kwamen verschillende signalen naar voren:

- Er zijn veel vragen bij migrantenouderen over de wijze waarop de zorg rond het levenseinde in Nederland is geregeld.
- Niet altijd wordt de geboden zorg ervaren als passend.
- Dat heeft niet alleen te maken met moeizame communicatie, maar ook met de visie op het levenseinde en de zorg die daarbij hoort.
- Zorgverleners hebben te weinig kennis van cultuurspecifieke wensen en behoeften.
- De tot dusver gebruikelijke familie­zorg bereikt zijn grenzen.
- Spreken over het levenseinde is een groot taboe. Dat maakt het moeilijk om wensen en verwachtingen kenbaar te maken, zowel binnen de familie als naar zorgverleners.

De bestuurders en betrokken vrijwilligers constateerden dat hier een taak ligt voor NOOM en haar lidorganisaties. Het NOOM is in de afgelopen jaren niet bang geweest om taboe­onderwerpen aan te pakken. Zo is aandacht besteed aan dementie en aan ouderen­mis­handeling. In een driejarig traject worden er stappen gezet met betrekking tot het delen van kennis. Maar ook in het creëren van [meer] openheid over alles wat te maken heeft met de laatste levensfase kan worden besproken. De komende periode wordt onderzocht hoe dit het beste kan worden gedaan. LSMO neemt als lid­organisatie van het NOOM deel aan dit project. Houdt hiervoor ook de website in de gaten www.netwerknoom.nl

2018 VAN STUURGROEP NAAR STICHTING

LSMO PRESENTEERT!

De verandering binnen LSMO is niet spectaculair maar verdient toch wel een vermelding. Op 7 mei is LSMO gewijzigd van Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen in de Landelijke Stichting Molukse Ouderen. Bestuurders zijn Juan Seleky (voorzitter), Crams Nikijuluw (vicevoorzitter/secretaris), Theo Papolaja (penningmeester) en Magda Wallenburg en Jeanny Vreeswijk-Manusiwa zijn de projectontwikkelaars. Bestuur en ontwikkelaars worden versterkt door een team van elf regiocoördinatoren: Loes Hehanussa, Mima Mailissa, George van Herk, Max Pattawala, Alex Thenu, Minggu Latul, Stefanie Hehalatu, Joke Ririassa, Gery Patty, Chris Matitahatiwen, Ruud Saija. Niet te vergeten is de medewerking en betrokkenheid van ca. 30 ouderengroepen waarin enthousiaste, inspirerende en zeer loyale vrijwilligers zich inzetten voor en met Molukse ouderen ter verbetering van hun zorg en welzijn. Zij vormen de basis van LSMO. Samen met ons steeds groeiende netwerk van samenwerkingspartners blijven we graag de belangen behartigen van een toenemend aantal tweede generatie ouderen. De eerste generatie ouderen die er nog zijn, sluiten we vanzelfsprekend in ons hart.

LSMO bestuur, adviseurs en regiocoördinatoren.

PACT VOOR DE OUDERENZORG

Nadenken over het ouder worden is nodig in een samenleving waarin sprake is van vergrijzing en uitgegaan wordt van de voorbereidingen die je zelf moet treffen voor de oude dag. Alleen gaat dat 'zelf voorbereidingen treffen' nog niet helemaal naar ieders wens. Eenzaamheid onder ouderen komt te vaak voor, ouderen moeten langer thuis kunnen blijven wonen en de kwaliteit van de verpleeghuiszorg kan nog steeds beter. Om deze drie thema's de komende jaren aan te pakken, heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het *Pact voor de Ouderenzorg* opgesteld. Het Pact is op 8 maart jl. ondertekend door Minister Hugo de Jonge en ruim 35 verschillende organisaties, waaronder ook het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, dus indirect ook door LSMO, daar LSMO lid-organisatie is van NOOM. Het Pact begint met een citaat uit het manifest 'Waardig Ouder Worden': 'Wij geloven in een samenleving waarin ouderen zich gezien en gewaardeerd voelen. Een samenleving waarin zij goede zorg en liefdevolle aandacht krijgen, gewaardeerd worden om wie ze zijn en waarin zij kunnen blijven meedoen'. Als wij nou eens proberen om 'Lain Lihai Lain' hierin tot uiting te laten komen. Zouden we dan niet eerder naar elkaar omkijken dan op elkaar wachten tot er iemand iets onderneemt?

Vertegenwoordigers NOOM en LSMO na diner VWS, onderdeel van het Pact, in Sociëteit De Witte, Den Haag, 26 september 2018

VOORTGANG SOCIAAL VITAAL

Een duwtje in de goede richting mochten we dit jaar geven met de mededeling dat we in drie plaatsen met een uitgebreid beweegprogramma mogen starten. Subsidie voor dit project werd ons verstrekt door FNO(Fonds Nuts Ohra). Samen met het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM) en in samenwerking met Stichting Galm wordt

*Sociaal Vitaal inmiddels ook in
Hoogeveen gestart.*

dit project tot en met oktober 2018 uitgevoerd.

Sociaal Vitaal is het programma dat onlangs gestart is in Moordecht, Hoogeveen en Breda. In Breda wordt een soort drieslag gemaakt door samen met Wzc(Woon-zorgcentrum) Lâle, Wzc Raffy en Toma, Turkse, Indische en Molukse ouderen en vrijwilligers bij dit programma te betrekken. Naast oefeningen voor het lijf zullen ook trainingen verzorgd worden om met elkaar in gesprek te gaan. Meer met elkaar doen, hoe om te gaan met een afnemende gezondheid, nieuwe mensen leren kennen, of juist oude contacten versterken, allemaal mogelijkheden die al pratend verkend kunnen worden. En intussen blijven de beweeglessen wekelijks gegeven worden. Zoveel mogelijk op een manier die het beste bij de ouderen past. Die manier zullen zij ook aangeven, de muziek, de taal, de docenten en de vrijwilligers zullen samen met de ouderen voor een programma zorgen waar ze zich prettig en vertrouwd bij voelen.

Na een startbijeenkomst op 21 oktober 2017 in Utrecht, zijn de activiteiten nu goed op gang gekomen. In Moordrecht vond op 24 november, de eerste bijeenkomst plaats waarbij een fitheidstest werd afgenomen. Wethouder Daan de Haas heeft ook zijn bloeddruk af laten nemen en sloot de middag af door te benadrukken hoe belangrijk hij het vindt dat ook Molukse ouderen deelnemen aan een uitgebreid beweegprogramma als Sociaal Vitaal.

LSMO REGIOCOÖRDINATOREN WEER BIJEEN IN UTRECHT

Op 3 februari kwamen de LSMO regiocoördinatoren weer bijeen in Utrecht. Voor het eerst schoven 3 vrijwilligers van de ouderengroep uit Breukelen aan, te weten Julia Wattimena, Gery Patty en Joke Ririassa. Zeer welkom uiteraard! Naast het uitwisselen van ervaringen en het bespreken van de taken van een regiocoördinator, werd geoefend met het invullen van een Premieplan aanvraag. Dat hebben we gemerkt want de aanvragen voor activiteiten met de ouderen blijven binnenkomen. [zie premieplan.com] De inhoud van de nieuwe scholing 'Van seniorenvoorlichter tot seniorenondersteuner' werd doorgenomen alsook de voorlichtingsbijeenkomsten met de titel 'Lain lihat Lain'.

Overleg regiocoördinatoren 3 februari te Utrecht bij MiraMedia.

LAIN LIHAT LAIN; KIJKEN WE NOG NAAR ELKAAR OM, OF KIJKEN WE WEG EN WACHTEN WE AF WAT ER GAAT GEBEUREN?

Zo luidde de titel van de regionale voorlichtingsbijeenkomst, gehouden op 10 maart, in Woon-zorgcentrum de Slingeborgh te Assen. De Molukse ouderen van de woongroep Bunga Tjenke [zonder 'h' naar wens van de bewoners], zagen de deelnemers vanuit hun raam al binnenkomen. Later op de dag zou de mogelijkheid geboden worden om bij hen een kijkje te nemen op de begane grond in de Slingeborgh.

Na een korte presentatie volgden tafelgesprekken waarbij de deelnemers met elkaar in gesprek gingen over de vraag hoe ze oud zouden willen worden. Die vraag werd natuurlijk verschillend beantwoord, zeker gezien de samenstelling van de groepen. 'Jonge ouderen' van de zogenaamde tweede generatie waren aanwezig, maar ook enkele jonge mantel-

zorgers waren aangeschoven. Zij waren vooral geïnteresseerd in de mogelijkheden die er zijn om te bespreken met de ouderen die ze verzorgen en die er niet bij konden zijn. De gesprekken werden gevoerd in de vorm van een dialoog, waardoor voldoende gelegenheid was om naar elkaar te luisteren en met elkaar van gedachten te wisselen. De methodiek van de dialoog voert LSMO samen met Zorg Verandert (zorgverandert.nl) en NOOM (netwerknoom.nl) uit. Voor velen bleek echter nog steeds informatie nodig om de mogelijkheden voor de oude dag goed te kunnen overdenken. Vervolg van deze bijeenkomst werd gevraagd, bijvoorbeeld om ook de derde generatie bij de zorgvraag voor de toekomst te betrekken. De middag werd afgerond met een heerlijke warme lunch die door de derde generatie werd verzorgd. Een brug tussen de generaties is dus al gevormd. Een volgende bijeenkomst wordt nu in Limburg voorbereid. Deze bijeenkomst zal een vervolg zijn op de vele dialoogbijeenkomsten die vorig jaar al hebben plaatsgevonden.

VAN SENIORENVORLICHTER TOT SENIORENONDERSTEUNER

Deze scholing is een vervolg van het scholingsprogramma Seniorenvoorlichters Molukse ouderen. Een scholing die LSMO vanaf 2007 in verschillende plaatsen heeft verzorgd. Steeds vaker hoorden we de behoefte om een vervolgscholing vooral in verband met de snelle veranderingen in de zorg. Tijdens een LSMO studieweekend eind 2015 werd de opzet van een dergelijke vervolgscholing inhoudelijk al besproken. Het duurde even voordat tot

uitvoering overgegaan kon worden maar dit jaar werd dan toch de scholing uitgevoerd in Lunteren. Het huidige zorgstelsel kwam aan bod, de taken van een seniorenondersteuner, vergelijkbaar met die van een onafhankelijke cliëntondersteuner kwamen onder de aandacht en communicatie en bejegening kwamen aan de hand van rollenspellen aan de orde. Na daadwerkelijk huisbezoeken afgelegd te hebben en hiervoor een handreiking te hebben ontvangen, werden tijdens een tweede dag de bevindingen uitgebreid besproken en eventueel vervolgstappen voorgesteld. De volgende scholing staat gepland in Venlo en mogelijk in Assen. Heeft u belangstelling voor deze scholing? Laat het ons weten. Vrijblijvend bespreken we dan met u de mogelijkheden.

Molukse seniorenondersteuners in Lunteren met certificaat

WAAIER MEMORY MALUKU

In 2017 bracht LSMO een nieuwe versie uit van het spel Memory Maluku. Binnen korte tijd was het spel uitverkocht. Het wordt nu door jong en oud gespeeld. Alleen hoorden we hier en daar dat uitleg bij sommige afbeeldingen zeer welkom zou zijn. En zo is het idee ontstaan om de Memory Maluku Waaier te maken. Een waaier van kaarten met dezelfde afbeeldingen als die gebruikt zijn in het eerder uitgegeven Memory Maluku spel.

De afbeeldingen zijn beschreven aan de hand van verschillende bronnen. Aan een aantal Molukse en Indische ouderen is gevraagd om een reactie op de afbeeldingen. Cursief gedrukt vindt u enkele uitspraken, quotes, van de ouderen ter aanvulling op een groot deel van de beschrijvingen. LSMO bedankt voor deze aanvullingen de ouderen en de vrijwilligers van de dagopvang in Raffy en Toma te Breda. En de ouderen en vrijwilligers van de huiskamers te Moordrecht en Lunteren. Met de afbeeldingen, beschrijvingen en quotes kunt u jong en oud stimuleren herinneringen op te halen, vragen te stellen en verhalen te delen.

De activiteiten van LSMO richten zich op de verdere overdracht van kennis en informatie, deskundigheidsbevordering en trainingen aan Molukse vrijwilligers in diverse plaatsen in het land. Doel hiervan is de vrijwilligers te helpen om op korte termijn in hun eigen gemeenten activiteiten zelfstandig uit te voeren. De nadruk tot verzelfstandiging van de vrijwilligersgroepen heeft ondermeer te maken met de regeringsmaatregelen om de langdurige zorg te hervormen.

Zorg en Welzijn

voor **Molukse Ouderen**